Gemeente Nuenen

College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

Jan van Schijnveltlaan 2
Postbus 10.000, 5670 GA Nuenen
T (040) 2631 631

www.nuenen.nl

Behandeld door	:	M. Stoltenborg	Uw brief van	:	15 mei 2018
Doorkiesnummer	:	(040) 2631 631	Uw kenmerk	:	C2187393/4352034
E-mailadres	:	m.stoltenborg@nuenen.nl	Ons kenmerk	:	2018.11658
Onderwerp	:	Zienswijze herinde-lingsontwerp 15 mei 2018	Bijlage(n)	:	1
Datum	:	24 augustus 2018			

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van bovenstaande brief en het herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. U geeft de gemeenteraden van de beide betrokken gemeenten tot en met 29 augustus 2018 de gelegenheid hun zienswijze kenbaar te maken. Via deze brief maken wij onze zienswijze kenbaar, beginnend met een samenvatting.

Kern zienswijze
De gemeenteraad van Nuenen c.a. vindt de argumenten voor opheffing van de gemeente per 1-1-2021 eenzijdig, onzorgvuldig en onjuist. Het voorstel tot herindeling levert een negatieve bijdrage aan de breed gedragen wens om de bestuurskracht regionaal en voor de individuele gemeenten te stroomlijnen.
De gemeenteraad acht het ontwerp tot herindeling in strijd met het door de minister van BZK gehanteerde beleidskader herindeling, met name op de punten draagvlak, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid.

- Aan het voorstel ligt geen visie op de regionale bestuurlijke ontwikkeling binnen de regio Eindhoven ten grondslag. De provincie heeft zelfs geen moeite gedaan zo'n visie te formuleren.
- De wijze waarop het proces is uitgevoerd, drijft bestuurlijke partijen eerder uit elkaar dan dat het constructieve samenwerking bevordert.
- De bestuurskracht van Nuenen c.a. is zeker voldoende om de komende jaren een zelfstandig voortbestaan te rechtvaardigen, om tijd te nemen te komen tot een regionale oplossing voor versterking van de regionale bestuurskracht in zijn geheel, waarbij fusie van een of meerdere gemeenten niet wordt uitgesloten. Ook een nieuw regionaal orgaan zou tot de oplossing kunnen horen.

De gemeenteraad opteert voor een positief, evenwichtig proces om de regionale bestuurskracht te versterken met alle belanghebbenden, om zo de opgaven op de verschillende schaalniveaus adequaat aan te kunnen pakken.

De gemeenteraad roept Provinciale Staten op niet in te stemmen met het herindelingsontwerp. We verzoeken u een evenwichtig, onderbouwd, eerlijk en zorgvuldig proces te starten voor versterking van de regionale bestuurlijke ontwikkeling.

De gemeenteraad van Nuenen c.a. zal daar constructief aan meewerken en is bereid alle toekomstige opties serieus te overwegen met alle bestuurlijke partijen, voor een duurzame en breed gedragen aanpak.

De context: versterking regionale bestuurskracht
De provinciale procesaanpak '(Veer)Krachtig bestuur' stelt de basisvraag of de Brabantse gemeenten in staat zullen zijn de huidige en toekomstige opgaven aan te kunnen. Immers:

- de tendens is dat het Rijk meer taken bij gemeenten neerlegt;
- maatschappelijke opgaven houden niet altijd op bij gemeentegrenzen;
- de samenleving wil meer mee kunnen praten (participeren).

Dit vraagt om een andere werkwijze. Samenwerking met andere gemeenten, maatschappelijke instellingen en inwoners is noodzakelijk. Wij onderkennen dat gemeenten voor een dubbele opgave staan: meer slag- en schakelkracht, maar ook herkenbaarheid voor en betrokkenheid van de burger.

Versterking van de regionale bestuurskracht is nodig om opgaven op verschillende schaalniveaus adequaat te kunnen aanpakken. Het is voor ons bespreekbaar dat er wordt nagedacht over een bestuursmodel waarbij taken aan de regio worden overgedragen, mits helder is dat de inbreng van individuele gemeenten daarbinnen goed is geregeld. Ook een fusie van twee of meerdere (rand)gemeenten kan hierbij een onderwerp van gesprek zijn.

Het gesprek hierover moet regionaal plaatsvinden. Het zou goed zijn geweest als de provincie hierin de *lead* zou hebben genomen.

- Het onderwerp stond al op de agenda van 'Stedelijk Gebied Eindhoven', het samenwerkingsverband van 9 gemeenten in de regio Eindhoven. U heeft in het begin hierbij aan tafel gezeten, maar toen u besloot opdracht te geven aan de commissie Demmers, bent u niet meer aanwezig geweest bij overleggen van het Stedelijk Gebied Eindhoven.
- Ook in de nieuwe 'Samenwerkingsagenda 2018 -2022' van het Stedelijk Gebied Eindhoven komt het onderwerp terug. De tijd lijkt rijp om de bestuurskrachtdiscussie regionaal aan te gaan.
- Alle betrokken partijen onderkennen dit en het is een gemeenschappelijk (Brainport)belang hieraan te werken.

Gedeputeerde Staten hebben de voortgang van dit proces niet afgewacht en namen zelf het initiatief om te komen tot een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Een gemiste kans. Het frustreert een al breed ingezet 'stedelijk' denkproces.

Nuenen c.a. heeft voldoende bestuurskracht
Een hoofdargument om de gemeente Nuenen c.a. op zo kort mogelijke termijn samen te willen voegen met de gemeente Eindhoven, lijkt uw opvatting dat onze gemeente over onvoldoende bestuurskracht beschikt om consistent en daarmee voorspelbaar te opereren. Wij delen deze mening niet.
Het 'Beleidskader gemeentelijke herindeling' stelt dat een gemeente bestuurskrachtig is als zij in staat is haar maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat uit te voeren. Hierbij moet recht worden gedaan aan haar maatschappelijke omgeving en in het belang daarvan worden gehandeld.

Oftewel:
- politiek-bestuurlijk leiderschap;
- politiek-bestuurlijk samenspel;
- bijdragen aan regionale samenwerking;
- kwaliteit van de ambtelijke organisatie;
- financieel perspectief.

In het voorliggende herindelingsontwerp lijkt bestuurskracht te worden verengd tot één element, namelijk het samenspel tussen gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders. U beoordeelt dit samenspel als gebrekkig en heeft geen vertrouwen in snelle verbetering. Wij verschillen daarover sterk met u van mening. Wij constateerden al in de vorige raadsperiode een opgaande lijn. Bovenal is uw oordeel voorbarig, omdat het kwam op een moment vlak voordat er een nieuwe gemeenteraad zou worden gekozen en er een nieuw college zou worden geïnstalleerd. Het bij voorbaat oordelen dat het politiek-bestuurlijke samenspel ook met een nieuwe raad en een nieuw college beneden de maat zal zijn, is vooringenomen.

Sowieso is het uitlichten van het element politiek-bestuurlijk samenspel een wankele basis voor de beoordeling van de gemeentelijke bestuurskracht. U gaat dan voorbij aan:
- de kwaliteiten van ons gemeentebestuur en ambtelijke organisatie;
- de hechte verbinding met de Nuenense gemeenschap;
- onze actieve bijdragen aan regionale samenwerkingsverbanden;
- onze gezonde financiële positie.

Het document 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet – Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.' (Partners + Pröpper, januari 2018) bevestigt dit beeld. En het blijkt ook uit de praktijk. Enkele voorbeelden:
- Nuenen c.a. stond in 2013 en 2014 nog onder preventief toezicht, omdat de gemeente haar verantwoordelijkheid had genomen en door flink af te boeken op haar grondposities. Deze grondposities waren nodig om woningbouw te ontwikkelen (ook omdat Eindhoven daartoe geen mogelijkheden had in het

verleden). Inmiddels heeft de gemeente Nuenen c.a. op eigen kracht een gezonde financiële positie bereikt.

- De transities/decentralisaties in het sociaal domein zijn goed doorlopen en afgerond. Wij kennen nauwelijks financiële tekorten binnen het sociaal domein en de klanttevredenheid is hoog. Ons model, met als centraal punt het Centrum Maatschappelijke Deelname, werkt uitstekend.
- Met de gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben wij het aangedurfd beoogde bedrijventerreinen in de regio te schrappen, om zodoende vraag en aanbod in evenwicht te brengen. Onze gemeente nam haar verantwoordelijkheid en leverde een financiële bijdrage (totaal € 2,3 miljoen, waarvan ruim € 1 miljoen voor de gemeente Eindhoven).

Nogmaals, wij herkennen ons niet in het beeld dat u schetst. De bestuurskracht van Nuenen c.a. is voldoende om maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen, waarbij recht wordt gedaan aan onze maatschappelijke omgeving en in het belang hiervan wordt gehandeld. Er spelen geen urgente problemen die alleen met een herindeling zijn op te lossen. Daarom zijn wij van mening dat wij de aankomende jaren nog zelfstandig kunnen blijven, maar voor de toekomst is het de verwachting dat een fusie beter kan zijn voor de bevolking van Nuenen c.a..

Eigen proces bestuurlijke toekomst

In tegenstelling tot veel andere gemeenten in Noord-Brabant heeft Nuenen c.a. een eigen proces over de bestuurlijke toekomst doorlopen. In dit kader is met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel gesproken. Er is een verkenning uitgevoerd naar een fusie met Son en Breugel. Als sluitstuk van dit proces sprak de raad op 16 november 2017 een voorkeur uit voor een fusie met Son en Breugel, mocht de situatie hiertoe aanleiding geven. Een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven werd toen op voorhand afgewezen. Dit is, in tegenstelling tot het beeld dat u schetst in het herindelingsontwerp, een keuze vóór fusie waarbij het moment nog niet bepaald is. U doet in het herindelingsontwerp echter geen recht aan ons eigen proces, de nadere verkenningen van een fusie tussen de gemeente Son en Breugel en Nuenen c.a. Door het starten van de Arhi-procedure - terwijl wij ons eigen proces nog niet hadden afgerond - heeft u de voortgang in dezen gefrustreerd.

In 2016 gaf u opdracht aan de Commissie Demmers om over de bestuurlijke toekomst van Nuenen c.a. te adviseren, tegen de achtergrond van het stedelijk gebied rondom Eindhoven. U omarmde het rapport en besloot de aanbevelingen op te volgen. In afwachting hiervan namen de gemeenten in de regio Eindhoven een afwachtende houding aan om zodoende niet ongewild betrokken te worden bij het overdragen van bevoegdheden aan een nieuwe bestuursautoriteit dan wel een gemeentelijke herindeling. Deze reactie is begrijpelijk, vooral van de gemeenten die qua bestuurlijke organisatie en omvang goed vergelijkbaar zijn met Nuenen. Maar het had wel tot gevolg dat de gesprekken over de versterking van de regionale bestuurskracht niet werden voorgezet.

Het rapport Demmers was voor u aanleiding de gemeente Son en Breugel te verzoeken om voor 1 juli 2017 een besluit te nemen over haar eigen bestuurlijke toekomst. Naar aanleiding hiervan heeft het gemeentebestuur van Son en Breugel besloten om, tegen haar oorspronkelijk besluit in, tussentijds haar eigen bestuurlijke toekomst te bezien. Wij denken dat het verzoek vanuit de provincie de uitkomsten van hun proces heeft beïnvloed, omdat Son en Breugel, geheel terecht, niet met stoom en kokend water wilde kiezen voor een fusie. Door dit alles was Nuenen c.a. geen aantrekkelijk fusiepartner meer.

Perspectief op de nieuwe gemeente
Door de beoogde samenvoeging ontstaat een gemeente met ruim 250.000 inwoners. Het herindelingsontwerp lijkt uit te gaan van de aanname dat een grotere gemeente een garantie is voor een betere en meer deskundige ambtelijke organisatie, meer (financiële) slagkracht en een krachtiger gemeentebestuur ten opzichte van een kleine gemeente.
Ja, u geeft in het herindelingsontwerp aan dat groter niet altijd beter is. Maar vindt u dit ook echt? In ieder geval moet naar de feitelijke actuele situatie worden gekeken, als ook naar de laatste financiële gegevens zoals opgenomen in de jaarrekeningen 2017. Onnodig te zeggen dat hieruit blijkt dat het in de gemeente Nuenen c.a. op vele vlakken alleen maar beter gaat. Geldt dit ook voor de gemeente Eindhoven?
Uit de vaak gebezigde frase dat gekeken moet worden naar "de bestuurskracht van de gemeenten Nuenen c.a. in regionaal perspectief" blijft het juist op dat laatste vlak opvallend stil. Hoe denkt u de bestuurskracht van de regio te vergroten door Nuenen c.a. aan Eindhoven toe te voegen? Eindhoven wordt weliswaar groter, maar zoals door u zelf wordt gesteld: groter is niet altijd beter.

Overigens adviseren wij u in het herindelingsontwerp/-advies de financiële gegevens van beide gemeenten uit de jaarrekeningen 2017 op te nemen. Inmiddels zijn beide jaarrekeningen vastgesteld en kunnen deze gegevens opgenomen worden.

De gemeente Eindhoven heeft een centrumfunctie voor haar omliggende gemeenten. Niet alleen op recreatief, cultureel en sport gebied, maar ook voor specifieke doelgroepen die zorg nodig hebben. Voor een aantal van deze functies krijgt de gemeente Eindhoven extra geld vanuit het Rijk. Gelet op die centrumfunctie is het logisch dat inwoners vanuit de gemeenten rondom Eindhoven, waaronder vanuit Nuenen, veel 'bewegingen' richting Eindhoven maken. Maar betekent dit dan ook dat de gemeente Eindhoven de meest geschikte fusiepartner is? In het herindelingsontwerp lijkt de oriëntatie van de inwoners van Nuenen c.a. een belangrijk argument voor u te zijn.

Met Eindhoven als Brainport-spil wil de gemeente Eindhoven zich nationaal en internationaal profileren. Om uit te groeien tot een 'wereldstad' moet Eindhoven 'meer stad' worden. Dit betekent onder meer hoogbouw en een hogere woondichtheid per vierkante meter. De gemeente Eindhoven is inmiddels goed in staat hier zelf uitvoering aan te geven door nieuwe (woningbouw)ontwikkeling, zoals Strijp, Knooppunt XL, Campina en Stadionkwartier. Een samenvoeging met Nuenen c.a. heeft hiertoe geen

meerwaarde. Het toevoegen van een flink dorp en dito buitengebied aan Eindhoven doet eerder afbreuk aan het karakter van deze stad dan dat het daartoe een bijdrage levert.

Ook 'markant': in het herindelingsontwerp geeft u geen enkele doorkijk naar de langere termijn, dus na de eventuele samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

- Is herindeling van Eindhoven met al haar randgemeenten (Groot Eindhoven) een toekomstbeeld?
- Of wilt u echt de uitdaging van het rapport Demmers oppakken en komen tot een constructie waarbij gemeenten taken organiseren op het schaalniveau dat daarbij past en zelfs taken en bevoegdheden overdragen aan een regionaal orgaan?

Is het dan passend om nu de beide gemeenten samen te voegen? Vooruitlopend op dit toekomstbeeld? Wij missen een provinciale visie op de regionale bestuurskracht.

Onze conclusies

- Voor daadwerkelijke versterking van de regionale bestuurskracht moet worden gesproken binnen de samenwerking Stedelijk Gebied Eindhoven. De beoogde samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven draagt hieraan niet bij.
- De beoogde samenvoeging draagt niet bij aan de regionale bestuurskracht, noch aan evenwichtige regionale verhoudingen, noch aan een duurzame nieuwe gemeente in regionaal perspectief.
- Er is geen aanleiding om Nuenen c.a. nu te betrekken in een samenvoeging met Eindhoven, ook niet op basis van een vermeend gebrek aan bestuurskracht. De noodzaak voor een samenvoeging per 1-1-2021 is er niet.

Ons voorstel

- Ons voorstel is een pas op de plaats te maken, zodat binnen de regio het gesprek over hoe de regionale bestuurskracht te versterken hervat kan worden.
- Voor doorwrochte besluitvorming moet duidelijk zijn wat de toekomstvisie van de provincie op de regio Eindhoven is en moet er inzicht zijn in de bestuurskracht van de gemeente Eindhoven.
  Deze provinciale visie ontbreekt nu en de gemeente Eindhoven heeft geen bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd.
- Gelet op bovenstaande zien wij geen noodzaak de Arhi-procedure voort te zetten. We geven u en Provinciale Staten in overweging deze procedure te beëindigen, waardoor er ruimte ontstaat om in gesprek te gaan met de gemeenten in de regio Eindhoven om te komen tot een duurzame oplossing.

Als de Arhi-procedure wordt beëindigd, ontstaat weer ruimte voor ons gemeentebestuur om in gesprek te gaan met het gemeentebestuur van Son en Breugel. De raad van deze gemeente heeft immers in 2017 besloten om in 2019 opnieuw haar bestuurlijke toekomst te bezien. Mogelijk wordt dan anders tegen een verdergaande samenwerking dan wel samenvoeging met de gemeente Nuenen c.a. (die dan niet betrokken is in een Ahri-procedure) aangekeken.

Tot slot
In de bijlage is onze visie op de criteria, zoals opgenomen in het Beleidskader gemeentelijke herindeling uit 2013, opgenomen. Deze bijlage maakt onderdeel uit van onze zienswijze. Wij verzoeken u om onze zienswijze te betrekken in de verdere besluitvorming in het kader van de Arhi-procedure tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Wat ons betreft kan dat ook betekenen dat u de Arhi-procedure stopzet.

Met vriendelijke groet,
de raad van de gemeente Nuenen,
de griffier, de voorzitter,

M.C.P. Laurenssen Msc M.J. Houben MBA

Cc: Provinciale Staten van Noord-Brabant
College en raad van de gemeente Eindhoven
Gemeenteraden in Stedelijk Gebied Eindhoven, zijnde gemeenteraden van Best, Geldrop-Mierlo, Helmond, Oirschot, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre

Bijlage: Bijlage bij zienswijze herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven